އަދަދު: 03 އަހަރު: 23 10 ޛުލްޙިއްޖާ 1432 13 ނޮވެ 2011 ނެރުނީ: މިނިސްޓްރީ އޮފް އިސްލާމިކް އެފެއާޒް

ޖުވާކުޅުމަކީ، ނުބައިކަން ބޮޑުވެގެންވާ ހަރާމްކަމެކެވެ.

މުސްލިމުންގެ މުދަލާއި އަބަދާއި ޢިރުޟަ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޙުރުމަތްތެރި ވުޒޫނާ އެއްޗެއްސެވެ. ޝަރީޢަތުގައި ހުއްދަކުރައްވާފައިވާ ވަސީލަތްތަކުން މެނުވީ އެއްވެސް މީހެއްގެ މުދަލެއް ލިބިގަތުން އަނެކާއަށް ހުއްދަވެގެން ނުވެއެވެ. އެއީ، ހުއްދަ ވިޔަފާރިއަކުން ނުވަތަ ހިބަ ހަދިޔާއެއްގެ ގޮތުން ދީ ހަދިޔާއަކުން ނުވަތަ ޝަރުޢީ ގޮތުން ވާރުތަވެގެންނެވެ. ރިބާއާއި ޖުވާއަށް ނަހަމަގޮތުގައި މުސްލިމުންގެ މުދާ ކެއުމަކީ ގެންދެވޭ އުކުޅުތަކެކެވެ. މިގޮތަށް މުޢާމަލާތްތަކުން ހިންގާމީހުން ތަފާތު ނަފްސަތަކުން ބޮޑުވުން ކަނޑުފާނެއެވެ. މިގޮތުން ކަނޑައެޅި ނަގައި ބޮޑުންނަކީ ކަމުގައިވިޔަސް، ހުއްދަނޫން ވަސީލަތްތަކުން މީހެއްގެ މުދާ އަތުލުން ހުއްދައެއް ނުވާނެއެވެ.

ޖުވާއަކީ މިގޮތުގެ ތެރެއިން އެއްވަސީލަތެވެ. ޖުވާކުޅެ މީހުން މިކަންކުރުމަށް ތަފާތު ވަސީލަތްތަކެއް ގެންގުޅެއެވެ. އަދި މިއަދަކަށް އައިސް މީގެ ވަށްތަރުތަކަށް ވަނީ ގިނަގުނަ ފުޅާވެއެވެ. ތަފާތު ކުޅިވަރުތަކާއި މުބާރާތްތަކުގައި މިފަދަކަމަށް އައިސް ޖުވާ ބޭނުންކުރެއެވެ. ޖުވާއަކީ ދެފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައި، ބަލިވާ ފަރާތުން މޮޅުވާ ފަރާތަށް ލިބިގަތުމަށް ފައިސާއެއް ބަހައްޓައިގެން ނުވަތަ ފައިސާއެއް ދޫކޮށް ޝަރުޠުތަކެއްގެ ކުޅޭ ކުޅިވަރެކެވެ. މިއާ ޚިލާފަށް، ބައިވެރިވާ ފަރާތް ނޫން ފަރާތަކުން އިނާމެއް ހުށަހަޅައިގެން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ބާއްވާ މުބާރާތަކުން، މޮޅުވާ ފަރާތަކަށް ލިބޭ އިނާމު ޖުވާގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނެއެވެ. ޖުވާގެ ތަޢާރަފުގައި ޢުލަމާއުން ފާހަގަކުރައްވާފައި ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. "ދެފަރާތުންކުޅޭ ކުޅިވަރެއްގައި އެއްފަރާތަކަށް ގެއްލުންވެފައި އަނެއް ފަރާތަށް މަންފާކުރާގޮތަށް ކުޅޭ ކުޅިވަރަކީ ޖުވާގެ ކުޅިވަރެވެ." މިއީ އިސްލާމް ދީނުގައި ކަށަވަރުކޮށް ހަރާމް ކަމެކެވެ. މާތް الله ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ (المائدة ٩٠–٩١)

މާނައީ: "އޭ އީމާންވެއްޖެ މުސްލިމުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ރާއާއި، ޖުވާކުޅުމާއި، އަޅުކަންކުރަން ހަދާފައި ހުންނަ ބުދުތަކާއި ނަސީބު ހޯދުމަށް ބަލަން ގެންގުޅޭ ދިނދިނޭ ތަކެތި، ޝައިޠާނާގެ ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިންވާ ނަޖިސް ތަކެއްޗެވެ. ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުން އެކަންތަކާ ދުރުވެގަންނާށެވެ! އެއީ، ތިޔަބައިމީހުން ދިނުނުގައި ނަސީބުވެރިވުމަށްޓަކައެވެ. ޝައިޠާނާ އެދޭކަން ކަށަވަރީ، ރާއާއި، ޖުވާގެ ސަބަބުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ދެމެދުގައި ބަދުވާލޮބިކަމާއި، ރުޅިވެރިކަން އުފެއްދުމެވެ. އަދި الله ހަނދުމަކުރުމާއި، ނަމާދުކުރުމުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހުރަސްއެޅުމަށެވެ. ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުން އެކަންތަކުން ހުއްޓާލަން ނުވޭހެއްތޯ؟" އާދެ، ހުއްޓާލީމުއެވެ!

ޖުވާއަކީ ޝައިޠާނާގެ ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިންވާ ނަޖިސް ޢަމަލެކެވެ. ހަމައެކަނެއް އެއީ، މުސްލިމުން ނަމާދުކުރުމުންނާއި الله ހަނދުމަކުރުންފަދަ ހެޔޮކަންތަކުން އެއްކިބާކުރުވާކަމެކެވެ. އަދި އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނެތްގޮތެއްގައި މީހާގެ ބަރަކާތާއި އަގުހުރި ވަގުތުތަކާއި ބާރު ބޭކާރުގޮތުގައި ނަގާލުވެއެވެ. ޝައިޠާނާ މިގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ދެރަވާ ކަންތައްތަކުން މުސްލިމުންގެ ދެމެދުގައި ދުޝްމަނުވެރިކަމާއި ރުޅިވެރިކަމާއި ބަދުވާލޮބިކަން ފެތުރެއެވެ. މިހެންވާ ކަންކަމަކީ ނަޖިސް ހިންގުމެއް އިސްލާމް ދީނުގައި މަނާކުރައްވައި ބަދަލުކުރައްވާފައިވާ ކަންތައްތަކެއްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

އަބްދުލްމަޖީދު އަބްދުލްބާރީ

ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ އަދަބުން އަދަބުވެރިވުން.

މޫސާ އަންވަރު ޙަސަން

ކީރިތި ޤުރުއާނަކީ، މާތް الله އެކަލާނގެ ރަސޫލާ محمد ﷺ ގެ މައްޗަށް ޢަރަބި ބަހުން ބާވައިލައްވާފައިވާ، އަދި އެފޮތުގެ އެންމެ ކުރު ސޫރަތެއްގެ މިންވަރުވެސް ގެނައުމުގެ ކުޅަދާނަކަން އިންސާނާއަށް ލިބިފައި ނުވާފޮތެކެވެ. ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި މާތް الله ވަޙީ ކުރައްވާފައިވަނީ މިފަދައިންނެވެ. ﴿ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴾ (سورة الإسراء: ٨٨) މާނައީ: "ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، މި ޤުރުއާނާ އެއްފަދަ އެއްޗެއް ގެނައުމަށް އިންސީންނާއި، ޖިންނިން އެއްވި ނަމަވެސް އެއާ އެއްފަދަ އެއްޗެއް އެމީހުންނަކަށް ނުގެނެވޭނެއެވެ. އެމީހުންގެ އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ވާގިވެރިން ކަމުގައި ވިޔަސްވެސްމެއެވެ." ތަފްސީރުގެ ފޮތްތަކުގައި އައިސްފައިވާ ގޮތުގައި އެ ފޮތުގެ އާޔަތްތަކަށް ޖަވާބު ކުރެވިފައިވާ އެއްފޮތެއްގެ ސިފައިގައެވެ. އެ ފޮތް ހިއްލުމަކީ ކުރެވޭ ތަރުތީބަކަށެވެ. އެފޮތް ފެށިފައިވަނީ ސޫރަތުލް ފާތިޙާ އިންނެވެ. ނިމިފައިވަނީ ސޫރަތުއް ނާސް އިންނެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ މި ތަރުތީބުން މިއީ ހަމަ ދުނިޔޭގެ ފޮތްތަކަށް ހާމަވެގެންދެއެވެ. މާތް الله ވަނީ ކުރައްވާފައިވަނީ މިފަދައިންނެވެ. ﴿ كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴾ (سورة هود: ١) މާނައީ: "(މިއީ) ފޮތެކެވެ. އެ ފޮތުގެ އާޔަތްތައްވަނީ، ޙިކުމަތްތެރި މާނަ ސާފުކޮށް އަންގަވާލެއްވުމުގައި ފުރިހަމަ ނިޒާމަކަން ތަންފީޒް ކުރައްވާފައެވެ. އަދި އެ (ފޮތުގައިވާ ހުރިހާ އެއްޗެއް) ވަނީ ތަފްސީލްކޮށް ބަޔާން ކުރައްވާފައެވެ. (އެއީ) ޙިކުމަތްތެރިވެވޮޑިގެންވާ، ޚަބަރުވެރިވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުންނެވެ." ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި ޖުމްލަ ހަހާސް ދުއިސައްތަ ތިރީސް ހަ އާޔަތެވެ. ސަތޭކަ ސާދަ ސޫރަތެވެ. ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި އެންމެ ދިގު ސޫރަތަކީ ސޫރަތުލް ބަޤަރާއެވެ. އެންމެ ކުރު ސޫރަތަކީ ސޫރަތުލް ކައުޘަރެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނުން އެންމެ ފުރަތަމަ ބާވައިލެއްވި ސޫރަތުލް ޢަލަޤުގެ ފުރަތަމަ ފަސް އާޔަތެވެ. އަދި އެންމެ ފަހުން ބާވައިލެއްވުނު އާޔަތް ކަމުގައި ދީން ދަންނަބޭކަލުން ބެލެވެއިގަންނަވަނީ ސޫރަތުލް ބަޤަރާގެ 281 ވަނަ އާޔަތެވެ. އެ އާޔަތުގައި ވަނީ އާޚިރަތް ދުވަހަށް ތައްޔާރުވުމަށާއި އެމީހަކު ދުނިޔެމަތީގައި ކުރަކަމެއްގެ ޖަޒާ، އެއްވެސް އުނިކަމެއްނެތި އެމީހާއަކަށް ލިބޭ ކަމަށެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނަކީ އެ ފޮތް ކިޔުމުން ޘަވާބު ލިބޭ އަދި އަޑުއެހުމުން ޘަވާބު ލިބޭ، އުނގެނުމުން ޘަވާބު ލިބޭ އެހެން މީހުންނަށް އުނގަންނައިދިނުމުން ޘަވާބު ލިބޭ ފޮތެކެވެ. އެ ފޮތުގެ ކޮންމެ އަކުރެއްގެ މިންވަރު ފަހެ ކިޔައިފި މީހަކަށް ދިހަ ހެޔޮކަން ލިބޭކަން މާތް ރަސޫލާ محمد ﷺ ވަނީ ބަޔާން ކުރައްވާފައެވެ. (مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ الله فَلَهُ بِهِ حَسَنَة وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لاَ أَقُوْلُ آلَمْ حَرْف وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلاَمٌ حَرْفٌ وَمِيْمٌ حَرْفٌ) މާނައީ: " މާތްالله ގެ ފޮތުން ހަރުފެއްގެ މިންވަރު ކިޔައިފި މީހަކަށް ހެޔޮކަމެއް ލިބޭނެއެވެ. ކޮންމެ ހެޔޮކަމަކަށް ދިހަ ހެޔޮކަމާ އެއްވަރުވެއެވެ. އަލިފްލާމްމީމް އަކީ ހަރުފެއްކަމަށް އަހުރެން ނުބުނަމެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަލިފަކީ حَرْفއެކެވެ. ލާމަކީ حَرْفއެކެވެ. މީމަކީ حَرْفއެކެވެ."

ކީރިތި ޤުރުއާނަކީ ސާފު ޠާހިރު ކަމުގައި، ތިބޭ ސާފު ޠާހިރު ތަންތާނގައި ނޫނީ ބާއްވައިގެން ނުވާނެއެވެ. މާތް الله ވަނީ ކުރައްވާފައިވަނީ މިފަދައިންނެވެ. ﴿ إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ ﴾ (سورة الواقعة: ٧٧ – ٧٩) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން، އެއީ މާތް ވެގެންވާ ޤުރުއާން ކަން ކަށަވަރެވެ. ރައްކާތެރި ކުރައްވާފައިވާ ފޮތެއްގައެވެ. ޠާހިރުވެގެންވާ މީހުން ނޫނީ، އެ ފޮތުގައި ނުޖެހޭނެއެވެ."

މިފަދަ މާތް ކުރައްވާފައިވާ، މުސްލިމުންގެ ދަސްތޫރު، އަޚްލާޤީ ގޮތުގެ އިސްލާމީ މުޖުތަމަޢުގައި، މިފޮތުނި ކުރި ގެނުން އުސްކޮށް ހުރިހާ މަންޒިލްތަކެވެ. ހިތުގައި އުފެދޭ ސުވާލަކީ މިފަދަ އަދަބުވެރިކަމެއް ކޮބާ މީހުންގެ ހިތުން ކުރަމުންދާ ބޮޑުފިލާވަޅަކީ ނުވަންނަނީ ބާއްވެ. މާތް الله ގެ ޙަޟްރަތުގައި ފުރަތަމަ ބޮޑުފިލާވަޅަކީ ހިތުގައި ނުހިނގަނީ ބާއްވެ. އެކަލާނގެ ދީނުގެ ކަންތައް ޖަމާޢަތުގައި ކަންތައް ބާއްވާ މައްޗަށްވެސް ބަދަލު ދެއްވުމުގައި ގަދަފަދަ ވަންތަ، ކުޅަދުންވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ހާއްސަ ގޮތުގައި އެކަލާނގެ ފޮތަށް އިޙްތިރާމްކުރުމަކީ ހިތްވަރުކަމެކެވެ. މިއީ އަދަބުވެރިވުން ވާޖިބު ކުރައްވާ ކަންތައްތަކެވެ.

ރޯދަ ގެއްލޭނެތަ؟

އަބްދުލް ފަހުމީ ދީދީ

ނޭވާ ހިއްލާ މީހުން ބޭނުންކުރާ އޮކްސިޖަން (Puffer) ގެ ސަބަބުން ރޯދަ ގެއްލޭނެ ހެއްޔެވެ؟ މިއީ ވަރަށް ގިނަ މީހުން ރޯދަމަހު އަހުރުން ކުރާ ސުވާލެކެވެ. މި ވާހަކައާއިގުޅޭ ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ކުރިން މި ބޭނުމަށް ހިފާ މާއްދާތަކަށް ބަލައިލުން ރަނގަޅުވާނެ އެވެ. އާދަ އާގައި ހިފާނީ ތިން މާއްދާއެކެވެ. އެއީ ޕިއުރާ މާއްދާއާއި އޮކްސިޖަނާއި ފެނެވެ. މި ބޭސް ބޭނުންކުރަނީ ކަރުތެރެއަށް ބޭސް ފުރުމުގެ ފޮށްޓަކުގާ އަޅާ އެތެރެއަށް ފުންކޮށް ނޭވާ ދަމާލައިގެންނެވެ. އެ ހިނދު ނޭވާ ހޮޅި ހުރަސްކޮށް ފުއްޕާމޭގެ ތެރެއަށް އެ ބޭހުގައި ހިމެނޭ މާއްދާތަކުގެ ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރެއް ފޮހެ އެވެ. އަދި އެއަށްވުރެ ކުޑަ މިންވަރެއް ގޮހޮރުގެ ތެރެއަށް ފޮހެވެން އެވެ. ސުވާލަކީ މި ބޭހުގެ ސަބަބުން ރޯދަވެރިޔާގެ ރޯދަ ގެއްލޭނެ ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ އާދަގެ ރޯދަ ބާތިލްވާނެ ހެއްޔެވެ؟

އިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން ގިނަ އިލްމުވެރިން ފަތުވާ ދެއްވާފައިވަނީ ރޯދަވެރިޔާ މި ބޭސް ބޭނުންކުރުމުން އޭނާގެ ރޯދަ ނުގެއްލޭނެ ކަމަށެވެ. އަދި ރޯދަ ޤަޟާކުރު ވެސް ނުވާނެކަމަށެވެ. މި ބޭހުގެ ސަބަބުން ރޯދަ ނުގެއްލޭނެކަމަށް ބުނާ އިލްމުވެރިންގެ ދަލީލުތަކަކީ:

1. މި ބޭހުން އޮކްސިޖަނަށް ވާސިލުވާ މިންވަރަކީ ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރެއް ކަމުގައި ވުމުން ވުޟޫކުރާ އިރު ކަރުތެރެއަށް ދޫވާ ސަބަބުން ބާކީވާ ފެނުގެ މިންވަރަށް ޤިޔާސްކުރާ އިރު ރޯދަ ގެއްލޭނެކަމަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ އެވެ. މީގެ ތަފްސީލަށް ދާއިރު ފަޅުއެއްގައި ހުންނަނީ 10 މިލިލީޓަރު ބޭހެވެ. އޭގެ 200 ފަހަރު ބޭނުންކުރުމަށް ހުންނަ މިންވަރެވެ. ކޮންމެ ފަހަރަކު ނުކުންނަނީ މިލިލީޓަރެއްގެ ބައިކުޅަ ބައެވެ. އެއީ ވަރަށް ކުޑަ ފިއްކާވެ. މި ބޭނުންފިލާގެ ތެރެއިން ބޭރުގައި ވަރުގެން ދަނީ ނާޒާމުގެ ތެރެއަށެވެ. އަނެއް ބައި ފުރޭނީ ނާވާހޮޅީގެ ތެރެއަށެވެ. ދަން ގޮތަކަށް ދަނީކަމަށް ތަފާތުކުރެވޭ މިންވަރަކީ، އޭމިންވަރު މަދުވުމުގެ ސަބަބުން މިންވަރު ބާއްސަކަން ނެތި މިންވަރުކަމެވެ.

އެހެން ވީމާ އެ މިންވަރަކީ ވުޟޫކުރާ އިރު ކަރުތެރެއަށް ދޫވާފެނުގެ މައްޗަށް ޤިޔާސްކުރުން އަދުވަސްވި މިންވަރެކެވެ.

2. ޖަސަދުއް ބޭނުންކުރުމުގެ އަސަރު ފޮތުއަރަން ފަށްވާތާ ބޭހުގެ މިންވަރުއް އެތެރެއަށް ދިޔުމަށް ކަށަވަރުވާ ކަމެއް ނޯންނެވެ. ފަހަރެއްގައި ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރެއް ހިނގައިދާނެ އެވެ. އަދި އެއްފަހަރު މިންވަރެއް ނުދިއުން ވެސް އެކަށީގެންވެ އެވެ. އެހެންވީމާ މި ފަދަ ޝައްކަކާއި މެދު ޔަޤީނަކީ ރޯދަ ބާތިލުވެގެން ނުވާނެ އެވެ.

3. މި ބޭސް ނަފާގަދަގެ ތެރެއިން އެތެރެއަށް ދިޔުމަކީ ކާއެއްޗިއްސެއް ކެއުމަށް ނުވަތަ ބުއިމަކަށް ނުވާނެ އެވެ.

4. މި ބޭސް ހަކުރުބޭހުގެ ތެރެއަށް ދަނީ އާންމަކަށް ވެގެންނެވެ. އެހެންވީމާ ނަފާވާ ގޮތުގެ ތެރެއިން މަޢިދާގެ ތެރެއަށް ފޮހަވާންކަމުގެ ޙުކުމަކަށް ނުވާ އެވެ.

5. މިސްވާކު ބޭނުންކުރުމުން ދަތް އެނގުމުން އެތެރެއަށް ވާސިލުވާ މާއްދާތަކަކީ އަދުވޭނުވާ އެއްޗެކެވެ. އެހެންކަމުގައިވާނަމަ، މި ފަދަ އިނގޭތޯއް ބޭނުންކުރުމުން އެތެރެއަށް ވާސިލުވާ މިންވަރަކީ އަދުވަސްވި މިންވަރެއްކަމާ ދުރު ސަބަބެއް ނެތެވެ. ދަތް އެނގުމާ މިސްވާކު ދަނޑިގައި ދަތްތަކާއި ހަދުގަނޑު ބައްޓަނިކަން ހިމެނޭ މާއްދާއިން 8 މާއްދާއެއް ހުންނަ ކަމަށް ބޭނުންކުރެވެން ބުނެ އެވެ. އެ މާއްދާތައް ކުރާ އެކުވެގެން ނަފާގަދަގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން ދާ އެވެ. ބުޚާރީގެ ޞައްޙަ ޙަދީޘްގައި عَامِرُ بْنِ رَبِيعَة ގެ ރިވާކުރެއްވި ޙަދީޘެއް އެވެ. "رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ يَسْتَاكُ وَهُوَ صَائِمٌ مَا لاَ أُحْصِي" "ޤިމަށް ކަށަވަރު ނުވާ ރަސޫލާ ޢ ރޯދައަށް ހުންނަވައިގެން ދަތް އުނގުޅުއްވަނިކޮށް އަޅުގަނޑު ނުހަނު ގިނަ ފަހަރު ދެކެފައިވެއެވެ."

އެހެންކަމުން މިބާވަތަށް ރޯދަ ގެއްލިދާނެކަމަށް އެއްބަސްވެގެން ދަތްބުރުސް ބޭނުންކުރުން ވެސް އެބާރުއްސެވިއެވެ. ނަމަވެސް އެބާކަޑުގެ ދަތްބުރުސް ބޭނުންކުރާއިރު، އެ ދަތްބުރުސް ވަރުގަދަ ކުރުމަށް ޖެހޭކަމާ އާދަޔާ ދަޑިފޮތުގެ ހަރަގެއްވެސް ދަރިޔާ ދިރާސާކުރާ ފަންނުވެރިންނެވެ.

﴿إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ وَٱلۡفَتۡحُ ١ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ٢ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا ٣﴾ (سورة النصر: ١ – ٣) މާނައީ: "ﷲ ގެ ނަޞްރުދެއްވުމާއި ފަތަހަ އަތުވެއްޖެ ހިނދުގައެވެ. އަދި ﷲ ގެ ދީނަށް މީސްތަކުން ބައިބައިން ވަދެނިކޮށް، ކަލޭގެފާނު ދުށްވެއްޖެއްޔާ ހިނދުގައެވެ. ފަހެ ކަލޭގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއަށް ޙަމްދުކުރައްވައި ތަސްބީޙަ ކިޔަވާށެވެ! އަދި ފާފަފުއްސެވުން އެދި ދަންނަވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން ގިނަގިނައިން ތައުބާ ޤަބޫލުކުރައްވާ ކަލާނގެއަކީ ކަލޭގެފާނުގެ ވެރި ކަލާނގެއެވެ."

ސުވަރުގެއަށް ވާސިލުވުމުގެ މަގު

އަބްދުލް ސަލީމު ޙުސައިން

މުއުމިނުންގެ އެންމެ ބޮޑު އުއްމީދަކީ ސުވަރުގޭގެ މަޤާމްލިބި ނިޢުމަތްތަކަށް ވާސިލުވުން ކަމުގައެވެ. ސުވަރުގެއަކީ ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުން ރަނގަޅުގޮތުގައި ވޭތުކުރާ މުއުމިނުން ލިބޭ ބަދަލު އިނާމެވެ. ސުވަރުގޭގެ މަޤާމްލިބި ނިޢުމަތްތަކަކީ އިންސާނުންގެ ޚިޔާލަށް ވެސް ނުގެނެވޭނެ ފަދަ މަޤާމްލިބި ނިޢުމަތްތަކެކެވެ. ޤުދުސީ ޙަދީޘެއްގައި ރަސޫލުﷲ ﷺ ބަޔާންކޮށް ދެއްވާފައިވެއެވެ. "މާތް ﷲ ވަޙީ ދެއްވައެވެ. ޞާލިޙު އަޅުތަކުންނަށްޓަކައި، އެއްވެސް ލޮލަކަށް ފެނިފައިނުވާ، އެއްވެސް ކަންފަތަކުން އަޑުއަހާފައިނުވާ އަދި އެއްވެސް އިންސާނެއްގެ ހިތަކަށްވެސް އަރާފައިނުވާ ފަދަ ސުވަރުގެއެއް ތައްޔާރު ކުރައްވާފައިވެއެވެ." (رواه البخاري ومسلم) ނަމަވެސް ސުވަރުގެއަށް ދިއުމުގެ މަގަކީ ތަކުލީފުތަކާއި އުނދަގޫތަކުން ފުރިފައިވާ މަގެކެވެ. މުސީބާތްތަކާއި ފިތުނަފަސާދަތަކާއި، ޝަހުވަތު އެދުންތަކާއި ޝައިޠާނީ ވަސްވާސްތަކުން ވަށާލެވިފައިވާ މަގެކެވެ. ރަސޫލުﷲ ﷺ ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. "حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ " (رواه مسلم) މާނައީ: "ސުވަރުގޭ ވަށާލެވިފައި ވަނީ ކުރިމަތިވާ ހިތް ނުދޭ ކަންތައްތަކުންނެވެ. އަދި ނަރަކަ ވަށާލެވިފައި ވަނީ ޝަހުވަތްތަކުންނެވެ."

ސުވަރުގެއަށް ދިއުމުގެ މަގަކީ ތިމާގެ ޝަހުވަތްތަކާއި އަމިއްލަ ނަފްސުގެ އެދުންތަކުން ސަލާމަތްވެގެން މުޅި ބާކީވެ ކުރަންވާން މަގެއް ނޫނެވެ. އަދި ސުވަރުގެއަކީ ޝައިޠާނީ ދަސްތޫރަކުންނާއި ދުނިޔޭގެ ހެއްދެވުމެއްކަމުން ރައްކާތެރިވެގެން ނޫނީ ލިބިގަނެވޭނެ ތަނެއް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން ސުވަރުގެ ލިބިގަތުމަށްޓަކައި މިދުނިޔެ ހަރަދުކޮށް ދީގެން، އަމިއްލަ ނަފްސު ދެކޮޅަށް ޖިހާދުކުރަން ޖެހެއެވެ. ތިމާގެ ނަފްސާއި މުދަލުން ޤުރުބާނީކޮށް ވާން ޖެހެއެވެ. މާތް ﷲ އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާ އަންގަވާފައިވާ ގޮތަށް ތިމާގެ ނަފްސު ތަރުބިއްޔަތު ކުރަންޖެހެއެވެ. ތިމާގެ އުޅުމާއި ސުލޫކު އިސްލާމްދީނާ އެއްގޮތަށް ބަދަލު ކުރަންޖެހެއެވެ. ހެޔޮ ޢަމަލު ކުރުމުގައި ހިތްވަރާއި ޖެހެއެވެ. މާތް ﷲ ރުއްސެވުން ލިބޭ ޢަމަލު ﷲ ޓަކައި މަސްޖިދުގެ އަރިހުން ހިނގަންޖެހެއެވެ. އެކަލާނގެ ވިދާޅުވުމެވެ. ހަމައެހެންމެ ރަސޫލުﷲ ﷺ މިމަގުގެ ސިފަކޮށް ރޭގައި ކުރައްވާފައިވެއެވެ. ދުވަހެއް ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވިއެވެ. " މިއީ ﷲ ގެ މަގެވެ. ދެން އެހެން މަގުތައް ކުރައްވައިދެއްވިއެވެ. ދެން ބަޔާން ކުރައްވައިދެއްވިއެވެ. މިއީ މަގުތަކެވެ. އެއިން ކޮންމެ މަގެއްގައި ޝައިޠާނަކުވެއެވެ. އަދި އެމަގަކީ މިސްކީނުން ދިއުމަކީ ޝައިޠާނާ ޒިމާވެ. ދެން ރަސޫލުﷲ ﷺ ކިޔަވައިދެއްވާގެ މިއާޔަތް ތިލާވަތް ކުރެއްވިއެވެ. " ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (سورة الأنعام: 153) "އަދި މިއީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ސީދާވެގެންވާ މަގުމެވެ. ފަހެ، އެމަގަށް ތަބާވާށެވެ. އަދި އެހެން މަގުތަކަށް ތަބާނުވާށެވެ. (އެހެން) އެކަލާނގެ މަގުން ތިޔަބައިމީހުން ވަކިވަކިވެގެން ހިނގައިދާނެތެވެ. މިކަންތައްތަކަށް، އެކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް އިރުޝާދު ދެއްވަނީ ތިޔަބައިމީހުން ތަޤްވާވެރިވުމަށްޓަކައެވެ." (رواه أحمد).

މިއަދު އިންސާނާ ވަށާލެވިފައި ވަނީ ސީދާ މަގުން ކަނޑައާދާ ކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކެވެ. ކޮންމެ ދިމާއަކުން ވެސް ފެންނަނީ މުންކަރާތްތަކަށް ގޮވާލާ ފަރަ ޙަމަލާތަކެވެ. އަދި އިންސާނާގެ ދާއިމީ ދުޝްމަނުކަމުގައިވާ ޝައިޠާނާގެ މަސައްކަތަކީ ވެސް އިންސާނުން ސީދާ މަގު އޮޅުވާލައި ފަސާދަ ކަންތަކާ ދިމާއަށް ގެންދިއުމެވެ. މާތް ﷲ ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ ކަންތައްތަކުގައި ޖިންނީ ބޭކަލުންގެ ކުރި ޖައްސައި، އެކަލާނގެ ދަރުމަ ދިނުމެވެ. އެހެންކަމުން ސުވަރުގެއަށް ދާނީ ޝައިޠާނީ ދަސްތޫރުތަކުންނާއި ދުނިޔޭގެ ދަހިވެތިކަމުން ސަލާމަތްވެވޭނަމައެވެ. މިދުނިޔެއަކީ ހެއްދެވުމެއް ދުނިޔެއެކެވެ. މިދުނިޔޭގެ ކުރުވެގެންވާ އަގު ވެގެންދެއެވެ. މިދުނިޔޭގެ ޙަޔާތަކީ އުފާވެރިކަމާއި ވަގުތީ އެއްޗެކެވެ. އިންސާނާ ހަޔާތާއި އަބަދީ ކަލުގެ މަޤާމު ގެނދެނީ ދުނިޔޭގެ ދަރިވެރިކަމެވެ. ދުނިޔޭގެ އެދުންތަކާއި މުދަލުގެ ދަހިވެތިކަމެވެ. ބަރަކާތެއް ދުނިޔެއަށް ސުވަރުގޭގެ ނިޢުމަތް ނަގަކާއިގެ މަގަން ދުނިޔެ އޮތް މަގު ފޮރުވެއެވެ. ދުނިޔެއާ ދުނިޔޭގެ އެކައްޗާ ދެކޮޅަށް ނުކުމެ ނަފްސާކޮޅިތު ވަށައިގެން ނައިސްކުރާ ވިއަރުވާލައެވެ. "ދަރިކުދިންނޭވެ! ދުނިޔެއަކީ ފުންމޫދެން ނޫޅޭ ކަނޑެކެވެ. ވަރަށް ގިނަ ބައެއް ވަނީ އެކަނޑުގައި ހަލާކުވެގެންފައެވެ. މިބާ ސަލާމަތްކަން އެދޭނަމަ، މާތް ﷲ އަށް އީމާންވުން މިބާގެ ދޯނިކަމުގައި ހަދާށެވެ. އަދި މާތް ﷲ އަށް ވަކީލުކުރުން ދޯނީގެ ބައްޕާރުކަމުގައި ހަދާށެވެ. އަދި މާތް ﷲ އަށް ތަޤްވާވެރިވުން ދޯނީގެ ކާއްޓުކަމުގައި ހަދާށެވެ. މިބާ، އެހެން ކަމެއް ސަލާމަތްވެއްޖެ ނަމަ އެއީ ﷲ ގެ ރަޙްމަތެވެ. އަދި މިބާ އޭގައި ހަލާކުވީ، ހަލާކުވާނީ ހިތާމަކޮށްވެ، އެކަންޏޭ މިބާގެ ފާފައިގެ ސަބަބުންނެވެ."